

POLETJE NARODA (NARODOV)

- revolucije l.1848 so bile primer »svetovne revolucije«, o kateri so takrat sanjali mnogo, bile so hitre in uspešne na začetku, po 18 mesecih so bile povsod zadušene, razen v Franciji
- pomemben vpliv na pojav revolucije sta imeli družbena in ekonomska struktura družbe (razlika med zahodom in vzhodom Evrope)
- poleg družbenega in ekonomskega dejavnika je velik vpliv igralo tudi nacionalno vprašanje
- skupne značilnosti vseh revolucij so bile:
 - o v kratkem roku uspele in hitro tudi popolnoma propadle
 - o bile revolucije delavcev oziroma »predigra« takim revolucijam
 - o močnejše bile na območjih, kjer je bilo v ospredju nacionalno vprašanje oz. samostojnost
 - o najdlje se je revolucija obdržala na območjih, kjer so se radikalci povezali z odporniškimi gibanjem
- delavski srenji je za uveljavitev svojih zahtev manjkala organizacija, ideološka in politična zrelost

RAZVOJ

VELIKI BOOM

- ekonomski razvoj se drastično poveča, revolucijo pred tem je najverjetneje pospešila zadnja ekonomska kriza, ki je bila odvisna od vremenskih pogojev in žetve
- veliko delovne sile je bilo zaposljive, za kapitaliste je bila še vedno poceni
- ekonomska ekspanzija je med leto 1851-57 potekala na podlagi političnega vakuuma po l.1848, po letu 1859 pa vzporedna s čedalje večjo politično aktivnostjo
- železnica, parni stroji, parniki so bili gonilo dejavnosti → sama proizvodnja le teh, poleg tega tudi zagotavljanje surovin za njihovo proizvodnjo in delovanje
- večji del stoletja je bil deflacijski, ni bilo inflacije
- gonilo je bil prav tako ekonomski liberalizem, ki je v 70. letih bil politična osnova desnim gibanjem
- težnja po svobodni trgovini, edino ZDA imele težnje po protekcionizmu
- pomembna je bila težka industrija, kemijska in elektro industrija (slednja v povezavi s komunikacijami)
- pomen znanosti v industriji se odraža v pomenu izobraževalnega sistema

ENOTEN SVET

- v letih po revolucijah, v času industrijskega razvoja, je bil svet kljub vsem ekonomskim povezavam precej neznan
- različni osvajalci do tedaj še neznanih območij so predstavljali »preizkuševalce« terena, ki so jih kasneje nadomestili trgovci, industrija
- kljub temu lahko govorimo o povezanem svetu, ki so ga povezali železnice, parniki, telegrafi, trgovina
- povezanost prometa s trgovino (podpora železnic obstoječi morski trgovini), prevlada parnikov pomeni prevlado britanske trgovske flote; enotnost tudi zaradi telekomunikacij – podmorski kabli položeni l.1865, do l.1872 z njimi prepreden cel svet
- komunikacije pomenijo tudi spremembo v ekonomski, politični in družbeni sferi → denimo poročanje o dogodkih, povečan pomen novinarstva
- ekonomske migracije iz vsega sveta v Kalifornijo po odkritju zlata l.1848 je dokaz enotnosti sveta
- prevzemanje kulturnih vzorcev, prevlada ekonomskega liberalizma in zmanjšan pomen agrarnih dejavnikov za razvoj so prevladujoči vzorci v 2/2 19.stoletja

SPOPADI IN VOJNE

- kljub ekonomskemu napredku nezadovoljstva množic ni bilo moč ignorirati
- ekonomski napredek je revolucionarjem vzel naboje, tudi delovanje politikov je bilo prilagojeno temu, da se ne bi množice zopet uprle → s tem bi škodovala tako njihovu položaju kot tudi ekonomskemu napredku, ki je bil v ospredju
- vojne med najmočnejšimi državami ni zaslediti po Napoleonovem porazu l.1815, saj so se vse osredotočile na reševanje notranjih problemov
- krimska vojna (1854-56) med Rusijo, Britanijo in Turčijo, želja Rusije po podreditvi turške države
- notranje spremembe v državah (Habsburška monarhija v Avstro-Ogrsko, poenotenje Italije, spremembe v Rusiji)
- države so se vojnem izogibale z diplomacijo
- 60.leta 19.stoletja kot krvava leta → zaradi sprememb v tehniki bojevanja (vpliv telekomunikacij), vpliv ekonomije (vidno predvsem v uporih v Južni Ameriki)
- pojav strahu pred svetovnim spopadom, saj so se z modernizacijo razvile tudi druge države, pojav dveh neevropskih velesil (ZDA, Japonska), s tem se tudi drugače začne obnašati mednarodna politika

NACIJE V NASTAJANJU

- mednarodna in notranja politika sta bili medsebojno povezani z »nacionalizmom« oz. nacionalnim principom
- nacionalne države so bile večkrat le sanje, prevlada velikih nad malimi narodi, pojav nacionalizma, nelogične predstave velikih narodov o integraciji malih narodov, zaničevanje malih narodov zaradi ljudske kulture (ki ni bila dovolj elitna za lastno oblikovanje in za samo idejo o njih kot o ločenem narodu)
- nacionalna gibanja bila zasnovana na propagandi in folklornih načelih, glavni pobudniki so bili pripadniki srednji sloji in del aristokracije
- pojav internacionalnosti kot boja proti krivicam (nemški in francoski socialisti skupaj protestirali proti francosko-pruski vojni)
- pomen izobraževalnega sistema za razvijanje patriotizma (Althusser – IAD) – v njih nacionalni jezik, s tem tudi pridobivanje mest v pomembnih institucijah
- paradoks nacionalizma v tem, da je narod v nastajanju vedno povzročal pojav antinacionalizma tistih, ki so jih prisili v izbiro ali asimilacija ali podreditev

MOČ DEMOKRACIJE

- pomen demokracije v tem, da je imel običajen človek večjo vlogo v državnih zadevah
- stališče vladajočih elit bilo, da ni važno kaj masa verjame, temveč da ima njihovo verovanje politični pomen
- ljudje so zahtevali pravico pri odločanju, še vedno prisotno mišljenje, da niso vsi ljudje tudi dejansko enaki
- v 50., 60. letih 19.stoletja na oblasti liberalci (verjeli, da edino liberalizem nudi možnost razvoja)
- vladajoče elite so svoj položaj ohranjale s pomočjo selektivne metode volilnega sistema
- trn v peti vladajočim je bil čedalje večji delavski razred, ki se je začel bolje organizirati (ustanovitev Internacionale l.1864), začetek reform proti čedalje večji moči delavskega razreda

PORAŽENCI

- vojskovanje je imelo velikokrat nekonvencionalen pridih, ki ni bil pisan na kožo Evropejcem (gverilsko vojskovanje)
- območja, ki so se spopadala z zahodno nadoblastjo ali pa vsaj poskusom nadzora, so se večkrat uprla, to je lahko rezultiralo v neodvisnosti držav (osvobajanje kolonij – vidno predvsem v Južni Ameriki)
- k osvoboditvi kolonij je pripomoglo tudi preteklo trgovanje, s tem prihod kapitalizma in načina proizvodnje, s tem sčasoma ekonomska »neodvisnost«, samozavedanje narodov in posledično upor
- v Indiji primer, ko so Britanci izobraževali Indijce, ti pa so se jim sčasoma s pridobljenim znanjem začeli upirati ter skušali državo voditi na »zahodni« način
- različna območja (recimo Egipt) so bila odvisna od različnih držav (v tem primeru Britancev), vendar so kljub delnemu »zatiranju« tudi profitirala, saj se je tam veliko investiralo, s pridobljenimi institucijami, načinom dela in svojo tradicijo pa so se začeli upirati
 - o v Egiptu in Kitajski naletimo na isti pojav; kultura z dolgo tradicijo, ki jo je deloma uničila kapitalistična zahodna dejavnost, ki bi uspela v večji meri, če bi ljudje imeli več svobode
- tretji svet ni zahodu pomenil nič, tako so se tudi obnašali, deloma so prinesli določene prednosti, drugače pa so škodovali tem območjem

DOBITNIKI

- v 19.stoletju izjemen napredek ZDA
 - o razvoj tehnike, železnic, ogromno selitev, specifičen razvoj demokracije, obenem pa so ZDA še vedno država kmetov
 - o ozemlje si izoblikujejo s pomočjo vojn (z Mehiko l.1846-8), kupovanjem zemlje (nakup Aljaske od Rusov l.1867), nasilnim odvzemom Indijancem
 - o edini minus, ki se je kasneje izkazal za plus, je bila državljanska vojna (v ospredju tako vprašanje suženjstva kot tudi vrednot), ta je prinesla uporabo novih tehnologij itn., po državljanski vojni pa še večji razmah
- uspeh ZDA tudi zaradi sprva slabega nadzora nad trgovanjem posameznikov (kasnejša ustanovitev nadzornih komisij), investicije niso bile usmerjene le v en posel
- le Japonska je bila še močnejša kot zahod

DRUŽBA V MENJANJU

- v tem času govorimo o revolucionarni republiki, katero težišče je bila socialna republika, radikalna demokracija na drugi strani pa je predstavljala bolj sredstvo kot pa cilj
- čedalje večji pomen delavstva in združevanja v različne organizacije, ki so podpirale socialistične, delavske težnje
- pojav anarhizma, ki je zavračal vero v znanost, tradicijo, napredek, religijo in cerkev, političnega pomena sicer ni imel kaj dosti
- spremembe v Rusiji – spremembe na oblasti, posledično se je spreminjala tudi družba (več izobraženih...)
- revolucije so se v tem času dogajale bolj pogosto izven Evrope, v Evropi je denimo Pariška komuna predstavljala bolj simbol kot pa dogodek

ZEMLJA

- do sredine 70. let je bilo kmečko prebivalstvo še vedno v številčni premoči
- dogajanje z zemljo odvisno od ekonomskih, demografskih, lokalnih, klimatskih, institucionalnih (socialnih, političnih, pravnih) dejavnikov
- svetovna trgovina in tehnologija sta prispevali k postopni specializaciji
- gonilna sila je bilo povpraševanje, ki je bilo bolj pogosto z razvojem urbanih središč
- poljedelstvo je izjemno napredovalo zaradi tehnologije
- razvoj poljedelstva v povezavi s trgovino (tudi svetovne) je vplival tudi na spremembo družbenih odnosov
- poljedelstvo je bilo povezano s suženjstvom
- ekonomski razlog proti kmetijstvu je bil v tem, da vezanost človeka na zemljo zavira razvoj industrije
- dva sistema kapitalističnega poljedelstva
 - o pruski → velike posesti v lasti kapitalističnih zemljeposestnikov z najetimi delavci
 - o ameriške → neodvisni kmetje na posestvih različnih dimenzij, ki vzgajajo proizvode za prodajo
- vpliv tehnologije na vasi s pojavom železnic – boljša možnost izobrazbe, nacionalno vprašanje se razširi, želja po prehodu v višji sloj

LJUDJE V GIBANJU

- sredina 19.stoletja je obdobje največjih migracij v zgodovini človeštva
- migracije predvsem v smeri ZDA, odvisne bile od ekonomske situacije v matični državi
- po ukinitvi suženjstva so mesto temnopoltih zavzeli Kitajci in Indijci, ki so delali in živeli v približno istih pogojih
- največ imigrirali Britanci, Irci, Nemci
- veliko migracij tudi v Avstralijo in Argentino
- potovanja sama so potekala z železnico in ladjami, pojav enodnevnih izletov naokrog pade v l.1851
- pojav letovišč in daljših potovanj
- še vedno je bilo v 19.stoletju običajno, da so se ljudje rodili, živeli in umrli v istem kraju

MESTO, INDUSTRIJA, DELAVSKI RAZRED

- mesta so postajala čedalje večja, bila pojem urbanosti, delavski razred je bil močno prisoten
- mestnemu prebivalstvu je bila prilagojena arhitektura (ločene delavske, siromašne četrti od bogatih)
- v industriji je na začetku prevladovala železnica in z njo povezane dejavnosti
- prva polovica 19.stoletja je bila, iz industrijskega vidika, financirana privatno → na ta način so obogateli mnogi
- z razvojem industrije so se povečali tudi vložki, tretja četrtina 19.stoletja je bila eksperiment mobilizacije kapitala za razvoj
- razvoj bančništva
- začetek nadzora nad kapitalom v industriji, s tem se začne tudi zavedanje delavskega razreda o svojih privilegijih (še vedno so menili, da delavec mora biti siromašen)
- nasprotje med ekonomsko teorijo in socialnimi težnjami liberalizma srednjega razreda
 - o delavski razred želel boljše plače, začetek ustanavljanja sindikalnih gibanj

BURŽUAZIJA

- značilno za buržuazijo je bilo razkošje, v osnovi je bila to patriarhalna avtokracija (znotraj družine, sčasoma se stvari obrnejo in to prispeva k feminističnemu gibanju), od ostalih so se razlikovali predvsem po določilih, ki so jih sami postavili
- medsebojno sodelovanje je bilo deloma pogojeno tudi s tem, da niso želeli vdora delavskega razreda v svoje vrste – iste šole za otroke, iste vrednote (kapitalizem, napredek...), prepričanje v večvrednost pogojena tudi z alternativnimi biološkimi teorijami o superiornosti

ZNANOST, RELIGIJA, IDEOLOGIJA

- v vseh pogledih se je tu dajalo prednost uporabni znanosti – naravoslovju, v tem času ni bilo dobro biti filozof
- znanje kot prednost pred nepoučenimi množicami
- znanje vseeno postajalo bolj dostopno
- razvoj fizike, kemije, manj biologije, matematike, poudarek na idejah liberalne ekonomije
- od humanističnih znanosti v ta čas pade razvoj sociologije, pomemben tudi Karl Marx, deloma lingvistika
- z znanostjo povezana tudi ideologija → razvoj raznih bioloških teorij za potrjevanje superiornosti
- v tem obdobju tudi razvoj začetkov antropologije
- manj pomena se pripisuje religiji (intelektualno), kakšnega vpada pobožnosti pa ne opazijo
- več pomena ima religija za nižje sloje

UMETNOST(I)

- pomen umetnosti za buržuazijo
- v tem času padec kvalitete umetniških del iz nemškega govorečega območja in iz Italije
- književnost cvetela
- umetnost tretje četrtine 19. stoletja lahko opišemo kot popularno, saj so se k njej nagibale tudi skupine delavcev